

Turvallinen lääkehoito

Opas
lääkehoitosuunnitelman
laatimiseen

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN JULKAISUJA 2021:6

Turvallinen lääkehoito -opas

Emilia Laukkanen, sh, TtT
Projektikoordinaattori, projektipäällikkö
Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea

Turvallinen lääkehoito –oppaan päivitys

- Ensimmäinen opas 2006, päivitys 2016
- Turvallinen lääkehoito –opas päivitettiin STM:n toimeksiannosta
- Fimea koordinoi
 - Projektityöryhmässä asiantuntijoita STM:stä, AVI:sta, Valvirasta ja Fimeasta
- Julkaistiin 12.2. STM:n julkaisusarjassa

Sidosryhmät mukana päivitystyössä

- Kysely oppaan päivitystarpeista syksyllä 2019
- Työpaja keväällä 2020, teemana lääkitysturvallisuuden johtaminen
- Puhelinaika keväällä 2020, teemana lääkehoidon osaaminen
- Lausuntokierros kesällä 2020
- Sidosryhmätilaisuus marraskuussa 2020

Turvallinen lääkehoito -oppaan tavoitteista

- Perinteisesti opas ohjaa lääkehoidon turvallista toteuttamista Suomessa
 - Oppaan tavoitteena on **tukea lääkehoitoa toteuttavia yksiköitä lääkehoitoprosessin turvallisuuden varmistamisessa**
 - Ei yksikkökohtaisia ohjeistuksia
 - Tavoitteena on myös, että **toiminta- ja työyksiköt ja niissä työskentelevät työntekijät tunnistavat, minkä tasoisia lääkehoidon tarpeita heidän asiakkaillaan ja potilaillaan esiintyy, minkälaista lääkehoitoa toiminta- ja työyksikössä toteutetaan, millaista osaamista se edellyttää, miten lääkehoidon prosessi heillä toimii sekä mitä lääkitysturvallisuusriskejä edellisiin liittyy**
 - Ohjeita siihen, **miten ja miksi toiminta- ja työyksikön lääkehoitosuunnitelma tulee laatia ja keiden toimesta**
-
- Liitteenä lääkehoitosuunnitelman mallipohja

Oppaan tavoitteista

- Opas on **suositus**, joka valmisteltiin viranomaisyhteistyönä
 - Lainsäädännön vaateiden lisäksi opas **suositaa hyviä toimintakäytäntöjä** koko lääkehoitoprosessiin ja osaksi lääkitysturvallisuuskulttuurin edistämistä
 - Sisällössä on huomioitu viranomaisten valvonta- ja ohjaustyössä toistuvasti eteen tulleet havainnot ja kentän kysymykset
- **Oppaan suosituksia noudattamalla yksikön lääkitysturvallisuus on hyvällä mallilla**
 - Suosituksia joudutaan kuitenkin usein soveltamaan, mutta perustellusti
 - Kuinka voidaan taata lääkehoidon turvallisuus?
 - Huomioitava aina yksikössä toteutettava lääkehoito ja siihen liittyvät erityispiirteet
- **Oppaan tavoitteena tai tehtävänä ei ole määritellä, kuka saa toteuttaa lääkehoitoa**

Mitä uutta oppaassa on?

- **Lääkehoitosuunnitelman mallipohja**
- Suunnattu aiempaa selkeämmin myös sosiaali- ja terveydenhuollon ulkopuolisiin yksiköihin
- Yksityis- ja yksikkökohtaisia ohjeistuksia vain rajoitetusti
- Joitakin suosituksia tarkennettu, esim. osaamisen varmistaminen
- Lääkäreiden roolia nostettu esille aiempaa enemmän
- Työnantajan vastuu turvallisen lääkehoidon edellytyksistä
- Farmaseuttisen osaamisen rooli lääkehoidon turvallisuudessa
- Lääkitysturvallisuuden johtaminen

Oppaan keskiössä lääkehoitosuunnitelma

- Kuvataan, kuinka lääkehoitoa toteutetaan yksikössä
 - Pohditaan lääkitysturvallisuutta oman yksikön näkökulmasta
- Lääkehoitosuunnitelman avulla voidaan kehittää esimerkiksi yksiköiden lääkehoidon prosessia ja lisätä ymmärrystä lääkitysturvallisuudesta
- Lähtökohtana on, että lääkehoitosuunnitelma on käytössä kaikissa lääkehoitoa toteuttavissa yksiköissä
- Työyksikön lääkehoidon toteutuksen tulee pohjautua ajantasaiseen, vähintään vuosittain tarkastettuun ja tarvittaessa päivitettyyn, työyksikkökohtaiseen lääkehoitosuunnitelmaan
 - Moniammatillisuus!
- Lääkehoitosuunnitelman tärkein ominaisuus on, että se vastaa sisällöltään kyseisen työyksikön tarpeita
- Organisaatiotasolla lääkehoitosuunnitelmalla tarkoitetaan ohjausasiakirjaa, joka määrittelee lääkehoitoon, lääkehoidon turvallisuuteen ja yksikkökohtaiseen lääkehoitosuunnitelmaan liittyvät tehtävät ja vastuut organisaatiossa. Varsinainen lääkehoitosuunnitelma tehdään sekä toiminta- että työyksikkötasolla organisaatiosta ja yksiköstä riippuen

Tärkeintä on, että työyksikössä on olemassa työyksikkökohtainen lääkehoitosuunnitelma!

- Esim. sairaalassa osasto on työyksikkö
- Toimintayksikkökohtainen (eli sairaalan tasolla tehty) ei riitä -> eri osastoilla on erilaisia potilaita ja erilaisia lääkehoitoon liittyviä käytäntöjä -> erilaiset riskit
- Kuitenkin yhteiset linjaukset tehdään sairaalatasolla

Esimerkkejä lääkehoitosuunnitelman sisällöstä

Lääkehoitosuunnitelman mallipohja

- Käytännön työkalu avuksi lääkehoitosuunnitelman laatimiseen
- Esimerkkiotsikot ja apukysymykset
- Saatavilla Word –tiedostona
 - Muokattavissa omiin tarpeisiin sopivaksi

Ei valmiita ratkaisuja – tavoitteena kannustaa teemojen pohtimiseen oman yksikön näkökulmasta

Yksikkö ja siellä toteutettava lääkehoito

- Tuotettavien palvelujen kuvaus
 - Mitä, milloin ja kenelle
- Potilaat/asiakkaat
- Henkilökunta
- Millaista lääkehoitoa yksikössä toteutetaan?
 - Säännöllisyys
 - Vaativuustaso
- Lääkäripalvelut

Lääkehoidon riskit ja riskialttiit lääkkeet

- Yksikön lääkehoitoon liittyvien riskien tunnistaminen
 - Ja miten niihin varaudutaan
- Yksikössä käytettävät riskialttiit lääkkeet
 - Ja miten riskejä vähennetään
- Look alike, Sound alike drugs eli LASA-lääkkeet
- Pkv- ja huumausainelääkkeet
 - Mm. kulutuksenseuranta
 - Huumausainelaki 373/2008

Vaaratapahtumat

- Vaaratapahtumissa toimiminen
 - Myös välittömät toimenpiteet
- Vaaratapahtumien ilmoittaminen ja ilmoitusten käsittely
- Vakavien vaaratapahtumien käsittely
- Toiminnan kehittäminen

- Myös muut seuranta- ja palautejärjestelmät
 - Mm. haittavaikutuksista ilmoittaminen, tuotevirheistä ja väärennöksistä ilmoittaminen, lääkinnällisiin laitteisiin liittyvistä vaaratapahtumista ilmoittaminen, asiakas- tai potilaspalautejärjestelmä

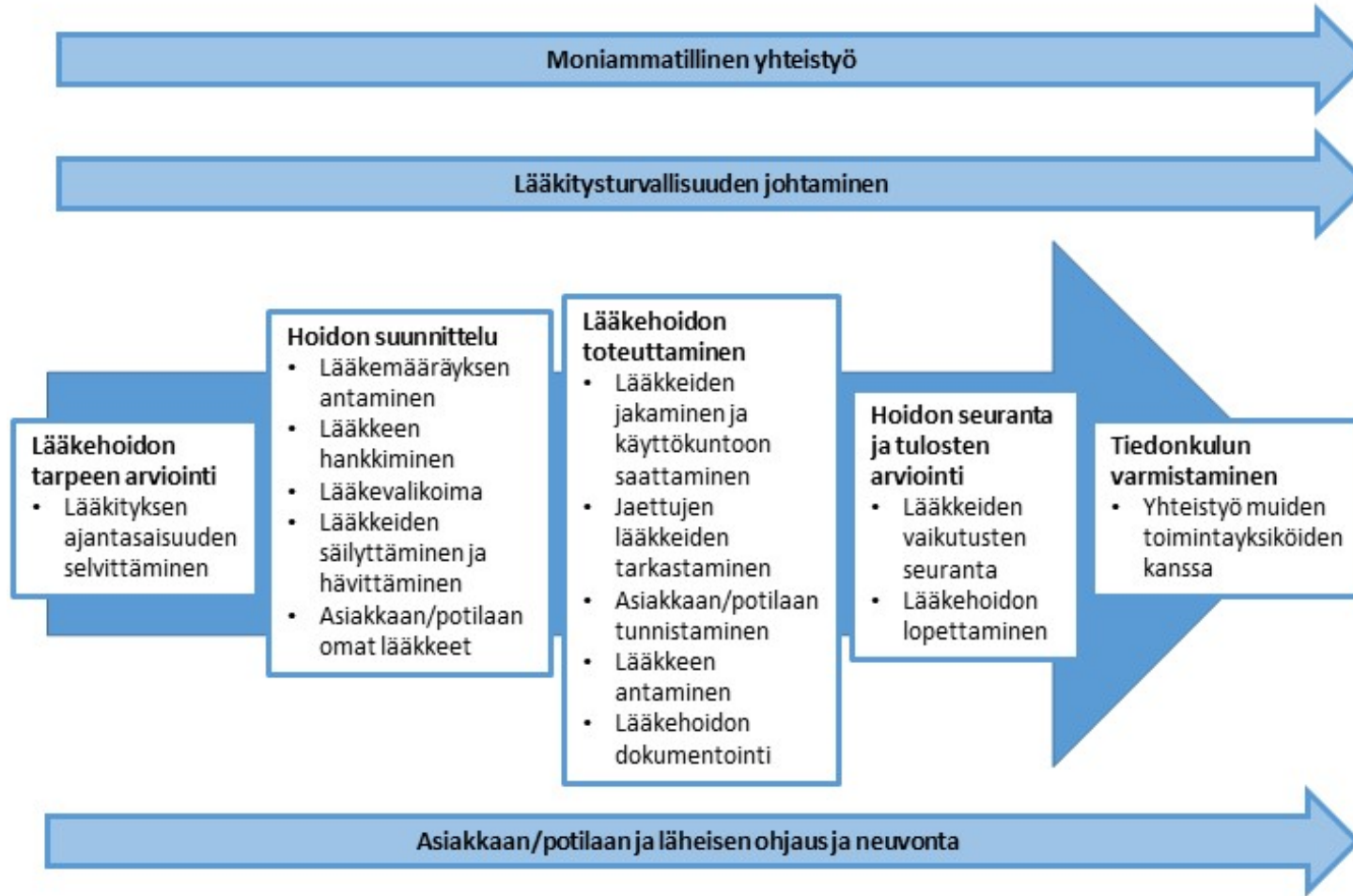
Lääkehoitoon liittyvät vastuut ja tehtävät

- Yksikön lääkehoidosta vastaava lääkäri
- Yksikön lääkehoidon toteuttamisen kokonaisuudesta vastaava sairaanhoitaja
- Kuka saa toteuttaa lääkehoitoa?
 - Ammattiryhmät?
 - Millaista koulutusta ja osaamista lääkehoidon toteuttaminen edellyttää?

Lääkehoidon osaamisen varmistaminen

- Kuinka lääkehoidon osaaminen varmistetaan
 - Tentit ja näytöt
 - Kuka ottaa näytöt vastaan?
- Kuinka lääkehoidon perehdytys järjestetään?
- Kuinka lääkehoidon täydennyskoulutus järjestetään?
- Milloin tarvitaan lääkehoitolupa
 - Lääkäri allekirjoittaa!
- Kuinka osaamisen varmistaminen dokumentoidaan?

Lääkehoidon prosessi

Kiitos!

emilia.laukkanen@fimea.fi

https://www.fimea.fi/kehittaminen_ja_hta/jarkevalaakehoito/turvallinen-laakehoito